

Partner voor de publieke sector

Georganiseerd overleg Sector Defensie
Algemeen Personeelsbeleid (AP)

CAOP
Postbus 556, 2501 CN Den Haag
Lange Voorhout 13, 2514 EA Den Haag
KVK-nummer 41158878

Contact: Jasmijn ter Haar
Telefoon: 06 44 12 43 26
E-mail: j.terhaar@caop.nl
Datum: 17-04-2026
Bijlage: 1
Ons kenmerk: AP/26.0218
Zaaknummer: G.1.03

Onderwerp

Verslag van de vergadering van de werkgroep Algemeen Personeelsbeleid (AP)
op dinsdag 7 april 2026 van 10.00 tot 14.42 uur in de Sophiezaal bij het CAOP te Den Haag

Aanwezig

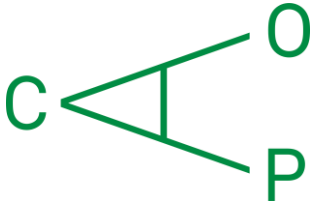
Van de zijde van Defensie: M. Suwout (vz), A. Haijer-Kemler, B. Petersen, K. van Wanrooij, W. Schwab, D. Hanse, E. Luijendijk (MST), F. van de Hoef, JP. Spijk, F. van Oijen

Van de zijde van de centrales: S. Hop (CCOOP), R. van Deelee (ACOP), E. Westermeijer, H. Wissink (AC), J. de Freitas, M. Wouters, J. ten Berg (CMHF)

Van de zijde van het CAOP: J. ter Haar (CAOP)

Agenda

1. Opening, mededelingen en vaststelling agenda
2. Verslag en actiepuntenlijst van 10 maart 2026 (AP/26.0148 + 1 bijlage), 24 maart 2026 (AP/26.0170 + 1 bijlage)
3. Veiligheidsproblematiek bedrijfsrestaurant MKSAV (AP/26.0152 + 1 bijlage)
4. Sociale rechtspositie bij militaire inzet buiten NL (AP/25.0303)
5. Interpretatie Besluit medezeggenschap Defensie (REO/26.0014)
6. Aanstellingsleeftijden militair personeel (AP/26.0155)
7. Concept Klachtenregeling Defensie (AP/26.0135 + 4 bijlagen)
8. Rondvraag en sluiting

Agendapunt 1: Opening, mededeling en vaststelling agenda

Mededelingen

Mevrouw Haijer-Kemler opent de vergadering om 10.00 en zegt dat de voorzitter rond 11.00 zal aansluiten bij de vergadering. Tot die tijd zal spreker de vergadering voorzitten.

De heer Ten Berg deelt mede dat de heer De Freitas ook is verhinderd en later zal aansluiten.

De heer Hop zegt dat de vorige keer een aantal punten uit de WG AP zijn terugverwezen naar het overleg met CZSK, onder andere de aanstelling met betrekking tot sergeanten in een bepaalde categorie. CZSK wil hier alleen informeel met de bonden over spreken omdat CZSK vindt dat het niet raakt aan de reorganisatieplannen. Spreker vindt het lastig dat als er hier punten op tafel liggen en er brieven over worden gestuurd en bediscussieerd worden, dat de voorzitter het dan terugverwijst naar een OPCO en dat dat OPCO dan aangeeft er alleen informeel over te willen praten. Mevrouw Haijer-Kemler vraagt of de heer Hop met informeel overleg dan de ioREO bedoelt. De heer Hop zegt van niet, hij bedoelt een informeel overleg zonder verslaglegging. Spreker wil dan voorstellen om dit punt dan toch maar aan deze tafel te bespreken. Zo schiet het niet op en ondertussen worden er misschien weer mensen aangesteld terwijl hier geen overeenstemming over is bereikt. Mevrouw Haijer-Kemler stelt voor dat er contact wordt opgenomen met CZSK hierover en dat tot die tijd het punt daar wel blijft liggen. Het is dus een actiepoint voor Defensie om dit af te stemmen met CZSK. De heer Hop merkt op dat dit punt al van de agenda van de ioREO van aankomende vrijdag is gehaald omdat CZSK dit niet daar wil bespreken. Het is echter niet een onderwerp dat zich leent voor een informeel overleg.

De heer Ten Berg vraagt of het voor CCOOP wel bespreekbaar is dat dit onderwerp toch weer aan de agenda van de ioREO wordt toegevoegd en dan komende vrijdag wordt besproken. Dat zou het beste alternatief zijn om vertraging te voorkomen. Mevrouw Haijer-Kemler vraagt of ze dit zal afstemmen met CZSK. De heer Hop zegt dat mevrouw Haijer-Kemler dit dan inderdaad met CZSK moet afstemmen. Hij vindt het wel vreemd hoe dit loopt. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze contact zal opnemen met de voorzitter van de ioREO. Wat haar betreft komt dit onderwerp op de agenda van de ioREO van komende vrijdag te staan, tenzij er zwaarwegende redenen blijken te zijn om dit niet te doen. De heer Ten Berg zegt dat hij heeft begrepen dat de voorzitter van de ioREO ervan overtuigd was dat dit onderwerp niet formeel kon worden besproken omdat het een aangelegenheid is van de HDP. Er is wel degelijk door een aantal centrales aangekaart dat het een onderwerp is voor de WG AP, maar dat het ook prima in een ioREO overlegd kan worden. De voorzitter van de ioREO CZSK moet dan wel op de hoogte zijn van dat ze het mandaat heeft om hier formeel over te praten. Spreker had het idee dat de voorzitter hier niet zeker van was. De heer Hop zegt dat als partijen dit nu afspreken, dat dit dan wel op de juiste wijze moet worden teruggekoppeld en er straks niet opnieuw discussie over ontstaat.

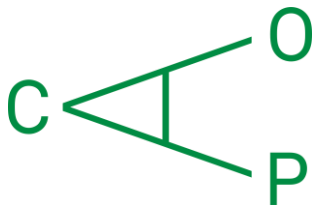
pm Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze het hiermee eens is, ze zal het nagaan.

Vaststelling agenda

De heer Hop verzoekt om agendapunt 6, Aanstellingsleeftijden militair personeel, van de agenda te halen. Het stuk is vorige week dinsdag pas aangeleverd en CCOOP heeft zich daardoor niet adequaat kunnen voorbereiden. Het verslag van de vergadering waarin dit onderwerp voor het laatst is besproken, moet ook eerst nog worden vastgesteld.

Mevrouw Haijer-Kemler vraagt wat de andere centrales vinden.

De heer Westermeijer zegt dat hij ook de opmerking had dat de centrales de brief relatief laat hebben ontvangen. Partijen hebben echter afgesproken dat ze geen aanlevertijden zouden hanteren en dit onderwerp is al meerdere keren aan de orde geweest, dus het is niet nieuw. Spreker vindt het prima om het onderwerp vandaag wel te behandelen, maar hij ziet niet dat partijen er vandaag al uitkomen. Het hoeft echter niet van de agenda worden gehaald, partijen kunnen kijken hoe ver ze vandaag komen. De heer Ten Berg en de heer Van Deeke zijn het hiermee eens.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze het punt ook op de agenda zou willen laten staan, zeker omdat in de vorige WG AP al mondeling is toegelicht wat het voorstel zou zijn. Ze realiseert zich echter dat de brief relatief kort geleden is aangeboden. Ze zou het echter wel vandaag willen bespreken om de vragen op te halen.

De heer Hop wil nog opmerken dat er in september 2025 al overeenstemming is bereikt over de aanstellingsleeftijden. Het kan niet de bedoeling zijn dat Defensie steeds binnen een paar maanden weer met een nieuw voorstel komt. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat het in dit geval iets anders ligt, in de brief van september 2025 is namelijk al aangekondigd dat er een gewijzigd voorstel aangeboden zou worden. Het heeft iets langer geduurd dan gepland, maar dit was aan de voorkant al gemeld.

Agendapunt 2: Verslag en actiepuntenlijst van 10 maart 2026 (AP/26.0148 + 1 bijlage), 24 maart 2026 (AP/26.0170 + 1 bijlage)

Verslag 10 maart

De heer Van Deelee merkt op dat er op pagina 27 een actiepunt staat dat niet op de actiepuntenlijst is beland. Het gaat over het nieuwe artikel 77a van het BARD. De aangepaste vorm van het artikel zou nog een keer ter informatie toegestuurd worden. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit klopt. Met inachtneming van deze opmerking wordt het verslag vastgesteld.

Verslag 24 maart

Er zijn vanuit de centrales geen bemerkingen op het verslag. Mevrouw Haijer-Kemler merkt op dat wat er in het verslag is geformuleerd over de evaluatie van het loopbaanbeleid CLAS aan het einde van het jaar, juist is, maar in de actiepuntenlijst is het net iets anders geformuleerd. Daar zal spreker bij de bespreking van de actiepuntenlijst even bij stilstaan. Er is discussie geweest over of deze evaluatie wel of niet in de WG AP zou worden besproken en op welke wijze er meegegeven zou kunnen worden richting de CLAS wat er geëvalueerd zou moeten worden. Er is afgesproken dat centrales suggesties kunnen aandragen voor onderwerpen die behandeld zouden moeten worden tijdens de evaluatie, maar het is geen onderdeel van de WG AP. Met inachtneming van deze opmerking stelt spreker het verslag vast.

Actiepuntenlijst 24 maart

De heer Van Deelee merkt op dat partijen net een verslag hebben vastgesteld waarin onder andere wordt ingestemd met het schrappen van Artikel 14 in de Regeling verlof militairen en de sociale rechtspositie tijdens missies. Daarmee is het actiepunt afgedaan, maar spreker vraagt zich af hoe dan de vervolgactie wordt geborgd, namelijk het toesturen van het definitieve document. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat de werkwijze intern de HDP is dat dossierhouders op het moment dat ze het signaal krijgen dat iets geaccordeerd is, weten wat de vervolgstappen zijn. Er zit soms wat tijd tussen dat moment en het moment dat de vervolgactie wordt uitgevoerd. Het lijkt spreker echter geen goed idee om iedere vervolgactie op de actiepuntenlijst op te nemen. De heer Van Deelee vraagt wie bewaakt dat de vervolgactie wordt uitgevoerd. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat de dossierhouder dit bepaalt. Ze zal even nadenken over wat handig is met betrekking tot vervolgacties en de actiepuntenlijst. Ze geeft het woord aan de heer Petersen om de actiepuntenlijst door te nemen.

Verzoek stopzetten opleggen terugbetalingsverplichting en opleidingen - AANHOUDEN

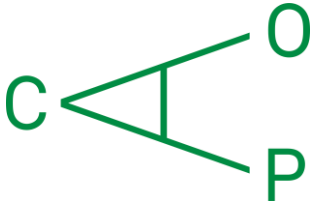
Defensie komt hier nog op terug.

MD-beleid onderofficieren - AANHOUDEN

Dit onderwerp is nog steeds onderdeel van de TS Stafadjudanten.

FRONTEX – AANHOUDEN

Er wordt gewerkt aan een brief met een voorstel. De heer Hop merkt op dat het actiepunt dan iets moet worden

pm aangepast.

Schaalbare Krijgsmacht – Tijdelijke aanstellingsvormen burgerpersoneel – AANHOUDEN

pm De heer Hop merkt op dat het actiepunt niet compleet is door de lay-out van de actiepuntenlijst. Mevrouw Haijer-Kemler bevestigt dat dit moet worden aangepast.

P-paragraaf KNM – AANHOUDEN

Herzien URD – AANHOUDEN

Dit onderwerp wordt naar de voorraadagenda verplaatst.

Rapportage TW BMD – AANHOUDEN

Er wordt gewerkt aan de brief.

Inzet van partners binnen een gezin wanneer beiden militair zijn – AANHOUDEN

pm Het onderwerp heeft de aandacht van Defensie en er wordt gekeken naar hoe hier nader invulling aan kan worden gegeven. De heer Hop zegt dat hij hier wel een termijn aan zou willen stellen. Hij vraagt zich af wanneer de centrales iets kunnen verwachten. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat er nog veelvuldig overleg plaatsvindt tussen CDS en de HDP. Het gaat er met name over dat de OPCO's er rekening mee houden dat twee partners uit hetzelfde gezin niet gelijktijdig weggaan en hoe hier dan invulling aan moet worden gegeven. Er is veel discussie geweest of er nog aanvullende maatregelen moeten worden genomen, maar spreker vermoedt niet dat hier veel meer uit gaat komen anders dan dat er aandacht voor wordt gevraagd om te zorgen dat hier goed mee om wordt gegaan. Spreker weet dus niet welke termijn ze hieraan zou kunnen verbinden. De heer Hop merkt op dat in februari werd aangegeven dat het die week zou worden besproken in de Krijgsmachtsraad. De vorige keer werd gezegd dat het daar nog niet is besproken. Nu hoort spreker dat er wel een hoop gesprekken zijn geweest, maar hier is niet echt iets uitgekomen. De urgentie is echter wel hoog dat hier iets aan wordt gedaan. Spreker ziet rare dingen voorbijkomen, bijvoorbeeld dat mensen wordt geadviseerd dat ze maar een jaartje ontslag moeten nemen of onbetaald verlof moeten opnemen. Dat lijkt spreker niet wenselijk. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit zeker niet wenselijk is. De vraag is uitgezet richting CDS om hierop te acteren en aan te geven welke stappen er gezet moeten worden. De vraag is of er dan uiteindelijk ook beleidsmatig hier iets moet worden geborgd van rechtspositionele afspraken, of dat het meer in de bedrijfsvoering ligt. Voor nu ligt de focus vooral op de bedrijfsvoering. Spreker neemt het mee terug, maar kan geen termijn geven op dit moment. Het onderwerp heeft echter zeker de aandacht. Als de heer Hop voorbeelden heeft van dingen die gebeuren op rechtspositioneel gebied, dan wil spreker dit wel graag weten. Dat helpt in de discussie en dan kan ze dit meenemen richting CDS.

Aanstellingsleeftijden – AFVOEREN

Dit onderwerp staat voor vandaag geagendeerd. Als er nieuwe actiepunten uit de discussie voortvloeien, worden deze uiteraard aan de actiepuntenlijst toegevoegd. De heer Hop heeft zijn lijstje gedeeld en alles is aangepast.

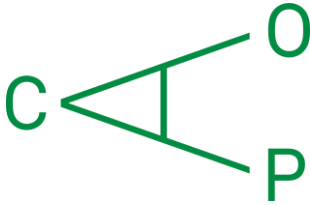
Interne beleidsregels CLAS – AFVOEREN

De centrales kunnen hun input voor de evaluatie aandragen bij mevrouw Camerik.

AVG – AANHOUDEN

BAT na LOM – AANHOUDEN

Uniform format personeelsparagrafen – AANHOUDEN

Advies TWAV – AANHOUDEN

Er is overleg geweest met de voorzitter van de TWAV. Er doen zich relatief weinig bespreekpunten voor de afgelopen tijd. Hierover zal op korte termijn een brief worden gestuurd met een voorstel voor een aangepaste werkvorm. Er wordt nu gedacht aan het verlagen van de vergaderfrequentie naar twee keer per jaar en vaker indien nodig, maar dan op oproepbasis. De heer Westermeijer zegt dat dit eigenlijk niet de vraag was. Het gaat om de arbeidscatalogi. De TWAV had aan de WG AP toestemming gevraagd om de arbeidscatalogi bij te werken en vast te stellen omdat ze anders vervallen. In het voorstel van de TWAV werd al een advies gegeven. Sprekers voorstel is om als WG AP dat advies over te nemen en het weer terug te leggen bij de TWAV. Mevrouw Haijer-Kemler vraagt of er dus een stuk is dat in de WG AP geagendeerd moet worden om vast te stellen. De heer Westermeijer zegt dat dit klopt, hij heeft dat stuk destijds ook aangeleverd. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit onderwerp dan op het lijstje hoort te staan van onderwerpen die voor de WG AP geagendeerd moeten worden. Dit staat echter los van het voorstel voor de vergaderfrequentie van de TWAV.

Voorzieningsniveau – AANHOUDEN

Er wordt nog gezocht naar een geschikt moment in de planning.

Reservisten – AANHOUDEN

Op 16 april is er weer een TW.

Uitwerken oproepbeschikking reservisten – AANHOUDEN

Inzetbeperking/inperking uitzendbescherming CARIB – AANHOUDEN

Defensie heeft reactie ontvangen maar moet dit nog verwerken.

OPCO-wissel – AFVOEREN

Het definitieve document is verstuurd.

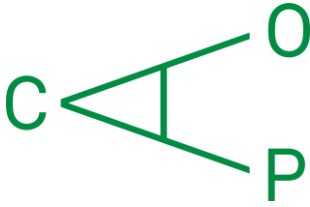
Wijzigingsbesluit en -regeling H2 AV 21-23 – AANHOUDEN

IST op orde soldatenfuncties CLAS

Er is de afgelopen periode contact geweest met het CLAS. CLAS loopt de lijst met arbeidsplaatsen nog na met alle kenniscentra en commandanten. De heer Hop zegt dat partijen een hele discussie hebben gehad met het CLAS. Er werd toen gezegd dat ze alles voor elkaar hadden. Spreker begint langzamerhand te twijfelen aan alles wat er toen is toegezegd, er is sindsdien namelijk niks gebeurd. Het ging om een hele groep soldatenfuncties die korporaal moesten worden en toen ontstond de discussie of het op de P is gereorganiseerd of de O. Het zou snel opgeleverd worden zodat partijen er verder over konden praten, maar sindsdien gebeurt er niks. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat op dit moment de lijst met arbeidsplaatsen dus nog wordt nagelopen. Dat is een hele klus dus dat heeft tijd nodig. Spreker snapt echter dat de heer Hop zich afvraagt waarom het nog niet is opgeleverd. Ze neemt het mee terug en zal ervoor proberen te zorgen dat er op korte termijn een antwoord komt. De heer Hop zegt dat hij minstens een statusupdate zou willen. Partijen hebben er behoorlijk over gediscussieerd en nu blijft het stil. Hij vraagt zich daardoor af of hij kan vertrouwen op hetgeen destijds hierover is teruggekoppeld of er op de achtergrond niet allerlei dingen gebeuren zonder dat de centrales daarvan op de hoogte worden gesteld. De heer Westermeijer zegt dat hij de oproep van CCOOP steunt om hier aandacht voor te vragen bij het CLAS. AC krijgt ook vragen van leden hierover. Hij hoopt dat hier wat vaart achter wordt gezet en dat de centrales dan in een ioREO worden geïnformeerd over de voortgang. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze zal vragen om een inhoudelijke update.

Incidenten in missiegebied, al dan niet in relatie tot de RMI – AANHOUDEN

Implementatie TOD achteraf – AANHOUDEN

Werken na AOW-leeftijd – AANHOUDEN

Het voorstel van Defensie is om dit punt over te hevelen naar de WG PA, gezien de lange actiepuntenlijst van de WG AP. De heer Hop en de heer Van Deelee lijkt dit geen goed idee, het onderwerp hoort thuis in de WG AP. Het stuk moet gewoon worden opgeleverd. De heer Westermeijer stelt voor om het over te hevelen naar de WG AFR. Spreker leest in oudere verslagen dat hier vroeger ook allerlei algemene onderwerpen werden behandeld die nu in de WG AP worden behandeld. De heer Ten Berg zegt dat hij ook niet denkt dat het verstandig is om dit onderwerp in de WG PA te behandelen. Of het in de WG AP blijft of wordt overgeheveld naar de WG AFR is aan Defensie. Mevrouw Haijer-Kemler concludeert dat de wens toch is om dit onderwerp binnen de WG AP te houden. De heer Hop zegt dat hij nu hoort dat dit onderwerp wordt geparkeerd, maar er is gewoon een brief toegezgd. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat het niet wordt geparkeerd, ze zei alleen dat het onderwerp op de actiepuntenlijst van de WG AP blijft staan. Dit is een van de vele thema's die uitgewerkt moet worden.

Indelingsdocument RMI – AANHOUDEN

Wijzigingsregeling buitenland – AANHOUDEN

Hier wordt aan gewerkt.

Behoud positie burgermedewerkers na ontheffing nachtdiensten – AANHOUDEN

De commandant DBBO heeft een terugkoppeling gegeven en de centrales zullen binnenkort een update krijgen. De heer Hop merkt op dat dit punt breder is dan alleen DBBO. Er zijn veel meer groepen waar burgers in nachtarbeid werken en 55 jaar of ouder zijn. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit helder is.

Locatie organiseren medezeggenschapopleidingen – AFVOEREN

In de raamovereenkomst is afgesproken dat de opleidingen op Defensielocaties worden gehouden. Als er een afwijkende wens is, dient dit te worden overeengekomen met de contractmanager. De heer De Freitas vraagt wie dan overeenstemming moet bereiken met de contractmanager. Is dat de medezeggenschap, de HDE of iemand anders? Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze denkt dat de HDE in samenspraak met de medezeggenschap zou moeten aangeven dat ze een afwijkende wens hebben. De heer De Freitas zegt dat als dit de interpretatie is, het helder is.

Ontschepingsverlof na oefening – AANHOUDEN

Staking reiskostenvergoeding bij opnemen verlof – AANHOUDEN

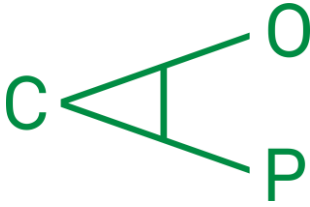
Dit wordt uitgezocht.

Interpretatie ABP focusnota – AFVOEREN

Dit staat voor vandaag geagendeerd. Als er nieuwe actiepunten uit de discussie voortvloeien, worden deze aan de aan de actiepuntenlijst toegevoegd.

Opnemen verlof bij gesloten luchtruim – AFVOEREN

De regeling was bedoeld om in het kader van goed werkgeverschap medewerkers tegemoet te komen die wegens privéredenen in het buitenland verbleven maar door de situatie in het Midden-Oosten niet terug konden komen. Hiervoor konden medewerkers kortdurend buitengewoon verlof aanvragen. Als een medewerker verlof voor lange duur, zonder behoud van bezoldiging, indient, dan berekent DCHR van tevoren wat het betekent voor de betreffende medewerker en stuurt vervolgens nog een brief erachteraan waarin de consequenties nog een keer worden uitgelegd. DCHR heeft de afgelopen tijd geen significante verhoging gezien van aanvragen om verlof voor lange duur zonder behoud van bezoldiging. Bovendien is het luchtruim in het Midden-Oosten weer deels open. Er is ook geen indicatie dat er personeel in het buitenland vastzit.

De heer Hop zegt dat er nog meer punten op dit onderwerp toegelicht zouden worden, onder andere over of er een meldpunt is waar militairen zich kunnen melden en of militairen eerder worden meegenomen bij repatriëringsvluchten, al dan niet bij andere ministeries. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat er op dit moment dus geen indicatie is dat er nog mensen in het buitenland zitten. De heer Hop zegt dat het daar niet om gaat, deze situatie kan namelijk zich morgen weer voordoen. Spreker vraagt zich dus af of er een meldpunt is voor militairen en dat er iets is ingeregeld dat als defensiemedewerkers melden dat dit vastzit, dat dit wordt opgepakt. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat er geen meldpunt is. De heer De Freitas zegt dat zo'n meldpunt wel wenselijk zou zijn. Als dit soort situaties zich in de toekomst voordoen, vindt spreker dat niet aan de mensen overgelaten moet worden om zelf maar te kijken hoe ze terugkomen. Ook een stukje personele ondersteuning is wenselijk voor mensen die zich in zo'n situatie bevinden.

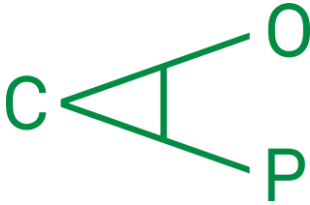
De heer Wissink vraagt of een alternatief wellicht de stafofficier van dienst is. Bij reguliere calamiteiten op dit moment is dat de persoon die als eerst wordt ingeschakeld bij Defensie. Wellicht is dit een tijdelijk oplossing. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze denkt dat er dan vooral moet worden gekeken naar de toekomst. Op dit moment zitten er geen mensen meer vast in het buitenland. Spreker vraagt zich wel af of het wenselijk is om allerlei dingen buiten de reguliere lijnen op te gaan zetten. Er is namelijk al ingericht dat op het moment dat militairen in het buitenland zitten en er iets aan de hand is, dat ze contact kunnen opnemen. Spreker vraagt zich dus af of het nodig is om een apart meldpunt te organiseren hiervoor. In het kader van goed werkgeverschap is bedoeld om mensen de mogelijkheid te geven om bijzonder verlof op te nemen, zodat er geen eigen verlof wordt afgeschreven. Spreker snapt de wens, maar ze weet niet zeker of ze het er mee eens is dat Defensie in het kader van goed werkgeverschap alles moet doen omdat een militair in privé-tijd op vakantie gaat.

De heer De Freitas zegt dat hij het zou snappen als er tegen de militair wordt gezegd: je zit in het buitenland en door onvoorziene omstandigheden ben je niet in staat om terug te keren, dus er is sprake van overmacht. Nu wordt er echter gezegd: er is sprake van overmacht, maar er wordt wel verwacht dat je salaris inlevert want het komt Defensie niet goed uit. Dat kan, maar dan moet er wel een alternatief worden geboden om mensen hierin te faciliteren. Partijen gaan er misschien van uit dat het niet om lange periodes gaat of niet zo ver zal komen, maar als dat wel zo is, is er een groot probleem.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat zij en de heer Freitas op dit punt van mening verschillen, maar er moet zeker over nagedacht worden hoe hier in de toekomst mee wordt omgegaan. Ze wil dit actiepunt voor nu wel afvoeren. Het is iets dat intern in de organisatie, zeker in het kader van bedrijfsvoering, eerst verder uitgewerkt moet worden maar waar de HDP ook zelf nog verder over moet nadenken.

De heer Hop zegt dat hij hier wel graag over geïnformeerd zou blijven, vooral vanwege de koppeling met mensen die op een SIC staan. Zij mogen verlof opnemen, maar moeten wel binnen een bepaalde periode kunnen terugkomen. Als het luchtruim is gesloten, wordt dit lastig. Dan lijkt het spreker toch wel goed dat zij mee kunnen met de eerste repatriëringsvlucht. Of er moet worden gezegd: als iemand met verlof is, kan diegene geen SIC hebben. Spreker vindt het meer dan alleen bedrijfsvoering, want het gaat om een heel pakket aan maatregelen die partijen met elkaar hebben afgesproken. Het bijzondere verlof dat wordt genoemd kan maximaal tien dagen per jaar worden opgenomen en dit kan ook nodig zijn in hele andere situaties, dus dit beperkt mensen erg in het aantal dagen dat ze kunnen opnemen. Het raakt meerdere facetten, dus er moet gekeken worden of de regelgeving nog wel toereikend is.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze ervoor wil waken om nu een actiepunt op de lijst te zetten waarvan dan bij de komende drie vergadering weer wordt gezegd dat het moet worden aangehouden. Dit is namelijk echt wel iets waar intern iets langer bij stilgestaan moet worden. De heer Hop zegt dat het hem intern niet zo moeilijk lijkt. Iemand meldt bij de commandant dat hij niet op tijd terug kan komen, en dan moet duidelijk zijn hoe het werkt met zowel het opnemen van verlof als de mogelijkheden met betrekking tot repatriëringsvluchten.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze dit punt voor nu toch wil afvoeren. De toekomstige situatie is iets waar aan gewerkt moet worden. De vraag die hier nu leefde is echter afgedaan. De heer Hop vraagt of de centrales dan niet worden geïnformeerd hierover. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat op het moment dat Defensie zover is dat er iets nieuws naar deze tafel kan worden gebracht, dit onderwerp weer op de actiepuntenlijst zal worden gezet. De heer De Freitas zegt dat hij dan het verzoek wil doen dat de centrales daar dan een plan of voorstel voor krijgen. Het is niet onwaarschijnlijk dat dit in de toekomst opnieuw gebeurt. Er moet dus wel een oplossing voor komen. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze dit begrijpt, als Defensie zover is komt het weer terug bij de centrales. Spreker stelt voor om kort te pauzeren.

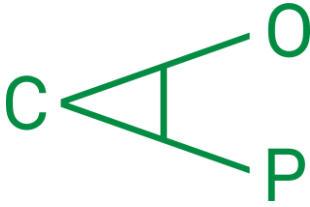
Pauze

Agendapunt 3: Veiligheidsproblematiek bedrijfsrestaurant MKSAV (AP/26.0152 + 1 bijlage)

Mevrouw Haijer-Kemler heropent de vergadering en zegt dat de heer Luijendijk, stafmedewerker bij CZSK en dossierhouder op dit onderwerp, is aangesloten via MS Teams. Dit onderwerp is geagendeerd naar aanleiding van een brief vanuit AC met wederom een oproep om iets te doen aan de omstandigheden op Savaneta. Het onderwerp is al verschillende keren voorbijgekomen. Er is een brief gestuurd met de laatste stand van zaken, de aanbevelingen en de wijze waarop een aantal zaken worden opgepakt de aankomende periode. Spreker zou graag willen weten of dit voldoet of dat de centrales nog verduidelijkingen of aanvullingen wensen.

De heer Wissink bedankt voor het agenderen van dit onderwerp. Wat betreft de brief zegt spreker dat dit inhoudelijk eigenlijk niet meer dan een feitenrelaas is over wat er de afgelopen jaren plaats heeft gevonden, onder andere met betrekking tot het bedrijfsrestaurant van de Marinierskazerne Savaneta (MKSAV) op Aruba. Zaken als deze speelde ook op andere plekken, maar op dit moment ligt de problematiek op Aruba. In de reactiebrief van Defensie wordt aangegeven dat er voor 2022 geen problemen bekend waren. AC heeft echter geconstateerd dat wat speelt op Savaneta in 2013 al ruim liep. In de reactiebrief wordt ingegaan op materialistische zaken en hygiëne, maar de grootste zorg vanuit AC ligt bij het personeel. Het gaat dan met name de uitvoerende tak van sport, dus de logistieke dienst verzorging. De formatiebezetting op Aruba kent veertien medewerkers binnen het dienstvak LDV. Als er nu nog een paar wijzigingen komen, zijn er net zoveel niet-gevulde arbeidsplaatsen als gevulde arbeidsplaatsen. Dat betekent dat de werkdruk en de werklust voor deze mensen aanzienlijk hoger is dan bedoeld was in de formatie. De omstandigheden waarin men de afgelopen jaren gewerkt heeft, zijn onder het niveau van acceptabel. Dat is meerdere malen aangegeven en wordt ook in de reactiebrief erkend. Zoals genoemd maakt AC zich het meest zorgen over het personeel en die zorg wordt versterkt door de mededeling van de directeur P&O CZSK dat ze voornemens is om met ingang van 1 januari 2027 het personeelsbestand te reduceren tot 50%. Dat betekent dat de vacatures die nu aanwezig zijn structureel worden. Dat betekent dat de werklust dusdanig hoog is dat het eigenlijk gewoon onuitvoerbaar is. Als er dan ook nog wordt gekeken naar de veiligheid in de regio, met name de situatie omtrent Venezuela, dan is het aannemelijk dat op korte termijn meerdere militairen daar naartoe worden gezonden ter ondersteuning. Het is op dit moment echter al bijna niet mogelijk om op een verantwoorde en veilige wijze voeding te verstrekken aan de huidige populatie, zeker gezien de huidige hoge werkdruk van de uitvoerenden. AC leest dus geen antwoord in de reactiebrief. Het is een terugkoppeling van de afgelopen jaren, maar er wordt niks gezegd over personeel en wat Defensie in het komende jaar gaat doen om te bereiken wat in de brief wordt genoemd, namelijk dat in Q2 van 2027 het bedrijfsrestaurant naar behoren zal functioneren.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit helder is. In haar beleving is deze discussie opgestart op basis van voedselveiligheid, het niet voldoen van het restaurant, het niet kunnen uitserveren van voeding. Vervolgens geeft de heer Wissink echter aan dat AC zich zorgen maakt over de capaciteit en het feit dat functies niet gevuld worden. Dat zijn twee verschillende elementen in deze discussie. De reactiebrief gaat inderdaad met name over het eerste gedeelte en de acties die daarop genomen zijn. Het tweede gedeelte wordt door de heer Wissink hieraan verbonden, maar volgens spreker zijn dit twee verschillende zaken.

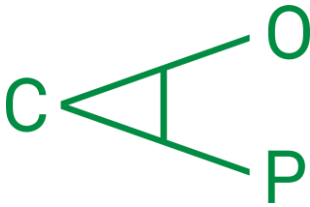
De heer Wissink zegt dat in alinea 7 van de brief van AC duidelijk wordt aangegeven wat het met betrekking tot het zittende personeel doet en wat voor geluiden AC heeft gekregen en zelf heeft geconstateerd bij een bezoek aan de regio. Er staat hier dat van het betrokken personeel redelijkerwijs niet kan worden verwacht dat zij structureel onder deze omstandigheden blijven werken. Mevrouw Haijer-Kemler constateert dat AC dit aan de vullingsproblematiek verbindt en niet aan de situatie op de locatie met betrekking tot bijvoorbeeld veiligheid of klimaat. De heer Wissink zegt dat de formele originele formatiebezetting van de LDV op Aruba 14 personen is. Op dit moment is er echter een vulling van 8. Hierbij moet nog worden opgeteld dat de omgeving waarin betrokkenen moeten werken, bestaat uit een tent die als noodoplossing dient. De mensen daar moeten zich constant aanpassen en het is constant onveilig. Een te hoge werkdruk is een onveilige situatie, want als de werkbelasting te hoog is gaan deze mensen een keer omvallen. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze het hiermee eens is, maar vanuit Defensie was de vullingsproblematiek niet gerelateerd aan het dossier Savaneta als het gaat over de voedselveiligheid en de omstandigheden waarin gewerkt wordt. Spreker vraagt of er in de reactiebrief wel voldoende antwoord is gegeven op de vragen over de omstandigheden waarin gewerkt wordt. De heer Wissink zegt dat als duidelijk kan worden gemaakt wat er het komende jaar gaat gebeuren, het goed is. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat ze de heer Luijendijk dan wil vragen om dit toe te lichten.

De heer Hop zegt dat hij eerst een opmerking wil maken over de brief. Deze is namelijk ver van hetgeen daadwerkelijk in het verleden allemaal heeft plaatsgevonden. In 2013 is er al geconstateerd dat de drie keukens in het Caribisch gebied slecht onderhouden waren en vernieuwd dienden te worden. Dat betrof toen de keukens op de Marinebasis Perera, de Marinierskazerne Suffisant en de Marinierskazerne Savaneta. Daar is toentertijd met een hoop druk en problemen geld voor vrijgemaakt. Parera is eerst verbouwd, daarna is Suffisant aangepakt en daarna zou Savaneta worden aangepakt. In de brief staat dat het bedrijfsrestaurant in 2022 noodgedwongen gesloten moest worden, maar tussen 2013 en 2022 heeft er heel veel plaatsgevonden, ook met het Rijksvastgoedbedrijf en het hele plan van aanpak om alle drie de keukens aan te pakken. Spreker is geschrokken van de brief van VBM, maar nog meer van het antwoord van Defensie. Er zijn operationele eenheden geplaatst in een gebied buiten Nederland dat niet het meest veilig is. Dan moet de voedselveiligheid voor deze medewerkers gegarandeerd kunnen worden. Spreker vindt het heel kwalijk dat dit niet kan. Het is niet gewoon een bedrijfsrestaurantje, maar een operationele kazerne. De tijdelijke noodoplossing is absoluut geen oplossing om de komende twee jaar nog in stand te houden.

Mevrouw Haijer-Kemler geeft het woord aan de Luijendijk. De heer Luijendijk stelt zich voor en zegt dat hij bij het procesmatige deel wil beginnen. Deze casus heeft bij CZSK de hoogste prioriteit en er wordt veel druk op dit project gehouden om gerealiseerd te krijgen wat beschreven is in de nota. Wat betreft het tweede punt in de nota zegt spreker dat CZSK ter plekke te kampen heeft gehad met structurele capaciteitsproblemen, met name bij het Rijksvastgoedbedrijf. Vanuit CZSK is er nu een medewerker in het Caribisch gebied geplaatst en recent is daar een medewerker vanuit defensievastgoedmanagement aan toegevoegd, met name om de snelheid van projecten die daar spelen te verbeteren. Daarnaast blijft de capaciteit van het Rijksvastgoedbedrijf een aandachtspunt. Een ongeval van een van de medewerkers heeft geleid tot langdurige uitschakeling en dat heeft gezorgd voor vertraging binnen dit project. Mevrouw Haijer-Kemler vraagt of er tot nu toe vragen zijn.

De heer Wissink vraagt of hij het goed begrijpt dat er onlangs twee medewerkers zijn geplaatst ter uitbreiding van Rijksvastgoed om ervoor de waken dat de snelheid van het project erin zit en blijft. Spreker vraagt zich echter af wat dit concreet zegt over de voortgang van het project. De heer Luijendijk zegt dat de medewerkers die zijn genoemd niet werkzaam zijn bij het Rijksvastgoedbedrijf maar bij Defensie, enerzijds van het bureau Fysieke Leefomgeving en anderzijds Defensie vastgoedmanagement.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat belangrijk is om te benoemen dat dit voor CZSK de hoogste prioriteit heeft. De dynamiek als het gaat over nieuwbouw en verbouw en de duur van dat soort processen is bekend, maar de

heer Luijendijk heeft duidelijk gemaakt dat er vanuit CZSK extra capaciteit ingezet wordt en druk op het schema wordt gelegd. De verwachting is dat het ongeveer een jaar gaat duren voordat de verbouwing is afgerond. Aan de hand van het CEAG rapport dat recentelijk is uitgegeven, heeft er een evaluatie plaatsgevonden. Er is geconstateerd dat de kwaliteit en veiligheid van het bedrijfsrestaurant op dit moment daarmee voldoende is. Spreker is dus aan het zoeken naar wat er nog extra gedaan kan worden vanuit deze tafel om hier nog invloed op uit te oefenen. Ze vraagt aan de heer Wissink wat nog de behoefte is.

De heer Wissink zegt dat AC al jaren het probleem ziet, maar geen progressie in het oplossen van het probleem. Er worden voortdurend redenen genoemd waarom dit probleem bestaat, maar dat verandert niks aan de situatie. Die situatie is al voor 2013 begonnen. Spreker begrijpt niet waarom het niet mogelijk zou zijn om een veilige werkomgeving voor medewerkers te creëren. Defensie zou genoeg middelen en specialisten moeten hebben om dit op te lossen. Spreker is op zoek naar een snelle oplossing zodat de medewerkers hun werkzaamheden kunnen uitvoeren onder de al daar geldende omstandigheden. Er ligt een CEAG rapport, maar de bouw ligt stil. Het zou in Q2 2027 blijkbaar mogelijk gereed zijn, maar spreker vraagt zich af of dit wel gaat gebeuren. Hij snapt dat partijen het aan deze tafel nu niet kunnen oplossen, maar hij kan er wel aandacht voor vragen zodat Defensie hopelijk een passende en snelle oplossing bedenkt.

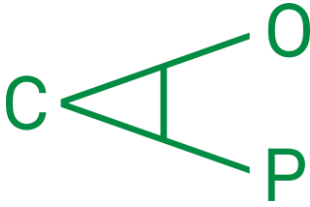
De heer Hop zegt dat hij zit met de uitleg over het Rijksvastgoedbedrijf. Volgens spreker is het Rijksvastgoedbedrijf al vertegenwoordigd op de Marinebasis Parera met een aantal medewerkers. Hij begrijpt dat dit nu is uitgebreid, maar partijen lopen continu tegen deze discussie aan. Defensie kan niet aan de operationele inzet blijven voldoen als dit afhankelijk is van een organisatie die zwaar onderbezet is, of meer taken heeft dan alleen Defensie. Er zijn namelijk meer gebouwen van de Rijksoverheid die onder het Rijksvastgoedbedrijf vallen. Als spreker het CEAG rapport leest, en het Caribisch gebied kennende, is een tijdelijke oplossing een absolute no-go, zeker als deze langer dan een jaar zou moeten duren. Spreker verwacht eigenlijk dat Defensie snel met een adequate oplossing komt om te kunnen stoppen met die tijdelijke voorzieningen. Mevrouw Haijer-Kemler vraagt of de heer Hop hier een suggestie voor heeft. De heer Hop zegt dat grote hotels prima kunnen cateren, dan is in ieder geval de voedselveiligheid gegarandeerd.

De voorzitter heeft zich ondertussen aangesloten bij de vergadering en zegt dat de heer Wissink net zei dat de reactiebrief van Defensie geen antwoord geeft op de vraag, maar in de brief van AC wordt de oproep gedaan om in te grijpen en in de nota van CZSK staat dat er nu een werkende interim oplossing is en de permanente verbouwing van het bedrijfsrestaurant gepland staat in het tweede kwartaal van 2027. Iedereen voelt aan dat dit dossier een moeizaam verloop heeft, maar dit beantwoordt wel de vraag die nu voorligt. Spreker begrijpt wel dat er wantrouwen is over het tijdspad van de nieuwbouw. Hoe erg dit is hangt natuurlijk ook af van de kwaliteit van de interim oplossing. Hij vraagt aan de heer Luijendijk of hier voortdurend op gecontroleerd wordt en door wie dan.

De heer Luijendijk zegt dat, zoals in de brief is benoemd, de controle op de hygiëne, temperatuur, vochtigheid etc. is ingeregeld. Dat is de belangrijkste monitoring die wordt gedaan om de veiligheid te kunnen waarborgen. De voorzitter vraagt of er ook is nagedacht over alternatieven, bijvoorbeeld door geen risico's te nemen door iedereen in een horecagelegenheid te laten eten. De heer Luijendijk zegt dat hij daar zelf geen goed zicht op heeft.

De voorzitter zegt dat hij wel met mevrouw Haijer-Kemler deelt dat het lastig is om te bepalen wat er hier aan tafel nog te bespreken is als CZSK zegt dat er nu voldaan wordt aan de eisen en ze bovenop die nieuwbouw zitten. Spreker goed voelt waar het ongemak zit en hij zou een interventie begrijpen als het zo zou zijn dat er niet aan de eisen wordt voldaan, maar dat is niet het geval.

De heer Hop zegt dat de ervaring leert dat tijdelijke voorzieningen daar vaak niet lang aan de eisen voldoen. Dat is onder andere geconstateerd bij de verbouwingen op Parera. In de reactiebrief staat dat in het tweede

kwartaal wordt gestart met de aanbesteding, daar zitten partijen inmiddels, dan moet het aanbesteed worden en daarna moet er minimaal een jaar worden gebouwd. Dan kan het pas opgeleverd worden. Dan is het al halverwege of eind 2027. Die tijdelijke voorziening voldoet misschien aan de eisen, maar het rapport van CEAG was heel duidelijk en dat is inmiddels ook alweer een half jaar geleden. Bovendien vragen die tijdelijke voorzieningen heel veel van het personeel en daar zijn al grote tekorten. Spreker zou in ieder geval willen voorstellen dat er daar standaard een medewerker van CEAG wordt geplaatst die continu de voedselveiligheid blijft controleren. Het kan daar van het ene op het andere moment weer omslaan. Het zijn operationele eenheden, dus het is uiterst belangrijk dat dit allemaal goed is geregeld.

De voorzitter vraagt aan de heer Luijendijk of er nog dingen zijn die hij naar voren wil brengen. De heer Luijendijk zegt dat hij denkt dat het goed is om te benadrukken dat vanuit CZSK echt alles op alles wordt gezet om te voorkomen dat de situatie verslechtert.

De heer Westermeijer zegt dat de kern van de brief van AC ging over de interim periode. Er is net gezegd dat er maatregelen zijn genomen die zouden moeten voldoen. Spreker denkt ook dat partijen aan deze tafel niet meer kunnen doen. AC zal afgaan op de woorden van de heer Luijendijk en er zal snel genoeg signaal komen als het weer misgaat. Spreker wil ook de gelegenheid geven om de genomen maatregelen tot wasdom te laten komen. Alles wat partijen nu afspreken, kost ook tijd om in te voeren. De reden dat AC het aan deze tafel heeft aangekaart, is om de werkomstandigheden van het zittende personeel. Spreker zou er nu een strik omheen willen doen en even kijken wat de effecten van de genomen maatregelen zijn.

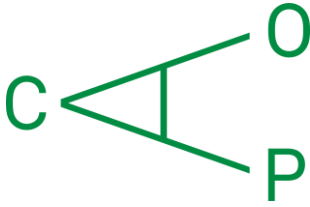
De heer Wissink vraagt wat het plan B is als er bijvoorbeeld volgende week twee militairen ziek zijn en de noodvoorziening moet worden gesloten. De heer Luijendijk zegt dat de oplossing dan ligt in de voorziening die eerder is gebruikt. Dat is geen structurele oplossing voor de interim periode, maar in geval van nood wel te gebruiken.

De voorzitter zegt dat hij zich aansluit bij de heer Westermeijer dat partijen ook even de kans moeten geven om te kijken of de maatregelen werken, maar hij zou ook op zich willen nemen dat Defensie niet alleen wacht op een signaal van de centrales als het misgaat maar dat hij met een week of zes nog een keer een update stuurt. Wat spreker betreft staat daar dan in of de interim faciliteit nog steeds als veilig wordt beoordeeld, ten tweede zoomt de brief kort in op het personele welbevinden van het personeel daar en ten slotte zal er een update over de aanbesteding instaan. Als die nota aanleiding geeft om het onderwerp opnieuw te agenderen, kan dat uiteraard, maar zo houden partijen in ieder geval een vinger aan de pols. Spreker vraagt aan de centrales of dit aanvaardbaar is.

De heer Hop zegt dat hij wel wil blijven aangeven dat hij het zeer opmerkelijk vindt dat twaalf jaar nadat deze discussie is opgebracht, dat bedrijfsrestaurant op Aruba nog steeds niet is aangepakt. Spreker maakt zich ook serieus zorgen over alle uitbreidingen binnen Defensie en de afhankelijkheid van het Rijksvastgoedbedrijf. Er staat voor Defensie heel veel op het programma. Spreker denkt dat er serieus nagedacht moet worden of die afhankelijkheid van het RVB nog wel gewenst is en of het niet weer in eigen beheer moet worden gebracht.

De voorzitter zegt dat hij zich kan voorstellen dat de heer Hop dit naar voren brengt, maar als Defensie dit zelf weer zou inrichten zou dit ook heel veel defensiecapaciteit kosten. Spreker begrijpt het punt echter heel goed. De heer Hop zegt dat het natuurlijk een gigantisch punt van zorg is gezien alle uitbreidingen die er steeds zijn, ook infrastructureel gezien. De voorzitter zegt dat hij het agendapunt zou willen afsluiten. Spreker bedankt de heer Luijendijk voor de toelichting en stelt voor om te pauzeren.

Pauze

Agendapunt 4: Sociale rechtspositie bij militaire inzet buiten NL (AP/25.0303)

De voorzitter heropent het overleg en zegt dat partijen het sinds zijn brief van mei 2025 niet meer over dit onderwerp hebben gehad. In die brief wordt een voorstel gedaan dat erop gericht is om opnieuw te kijken naar deze materie en de verwarring die er soms over is. Spreker geeft het woord aan de heer Van de Hoef om even kort toe te lichten wat feitelijk de beleidswijziging is die hier wordt voorgesteld.

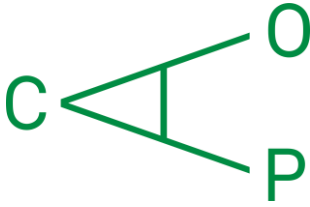
De heer Van der Hoef zegt dat het belangrijkste is om duidelijkheid te creëren aan de voorkant. In de brief wordt voorgesteld dat er bij elk incident dat zich bij inzet buiten Nederland voordoet, er sprake zou moeten zijn van een dienstongeval. Daar staat wel een 'tenzij' bij: als er geconstateerd zou kunnen worden dat er sprake is van grove schuld of ernstige nalatigheid, moet er ruimte zijn om anders te kunnen oordelen, in plaats van dat het automatisch een dienstongeval is.

De heer Van Deelee zegt dat hij denkt dat er in de brief twee dingen staan. Ten eerste de definitiebepaling van 'vredesmissie' en daar proeft spreker een beetje dat er geprobeerd wordt om met terugwerkende kracht de spelregels te veranderen. In het verleden werd dit heel breed geïnterpreteerd. Spreker vraagt zich dus af of dit begrip nog steeds zo breed wordt uitgelegd als destijds is bedoeld. Partijen moeten ook gaan praten over welk deel ze het precies hebben als het gaat over de aanspraak met de sociale rechtspositie. Vervolgens moeten partijen kijken wat ze beogen voor de toekomst met het stelsel van letselschadevergoedingen, invaliditeit dienstverband en alle afgeleide varianten binnen de militaire rechtspositie. Met wat in de brief staat wordt afgegaan van het gegeven dat er binnen de militaire rechtspositie bij het aannemen van invaliditeit met dienstverband (dus niet arbeidsongeschiktheid met dienstverband, waar een mogelijkheid zit om eigen schuld mee te wegen), louter strikt causaal wordt geredeneerd, en overgegaan naar per keer bekijken of eventueel te zien is dat iemand eigen schuld heeft gehad. Daarmee wordt een onzekerheid in het systeem gecreëerd die nadrukkelijk nooit bedoeld is. De militair moet op voorhand zekerheid hebben over wat hij heeft. Defensie gaat met dit voorstel glijden op een schaal die eigenlijk niet past bij de militaire rechtspositie zoals die nu is vormgegeven. Dit staat nog los van dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen RMI1 en RMI2 dat spreker niet kan duiden. In tabel 3a en 3b van de VVHO staan soortgelijke missies met soortgelijke inzet. Misschien dat het te rechtvaardigen valt met een RMI vergoeding, maar vanuit het punt van de bijzondere zorg kan spreker het niet verklaren.

De heer Ten Berg zegt dat hij hier deels op wil aansluiten. Hij hoorde de heer Van Deelee echter zeggen 'eigen schuld', dat haalt spreker hier niet uit. Hij leest 'ernstige nalatigheid' en 'grove schuld'. Daar zit ook precies zijn vraag: wie stelt vast dat er sprake hier sprake van is? Komt er straks weer een externe onderzoekscommissie die over dit soort terminologie begint en daarmee verwarring veroorzaakt?

De heer Westermeijer zegt dat de discussie al vrij technisch wordt. Hij constateert dat het positief is dat dit wordt vastgelegd in een regeling. Tot nu toe baseerden partijen zich nog steeds op een brief uit 2006. Spreker hoort de intentie om zo breed mogelijk uit te leggen wat er allemaal onder valt. De vraag is alleen of partijen de juiste bewoording kunnen vinden om dat ook te vatten, zodat als anderen hiernaar kijken ze het niet weer gaan verengen. Partijen moeten dus kunnen kijken of ze het daar over eens kunnen worden, maar de ingeslagen weg is wat spreker betreft een prima pad.

De heer Hop zegt dat hij grotendeels deelt wat ACOP heeft ingebracht. Hij is echter van mening dat punt 2 in de brief helemaal geen duidelijkheid geeft, vooral wat betreft de PVO's. Er zijn PVO's die meer dan twee jaar duren voordat er eindelijk een uitspraak is. De duidelijkheid die in de inleiding wordt genoemd, wordt eigenlijk ontkracht in punt 2, waar staat dat het allemaal nog uitgezocht en onderzocht moet worden om te kijken of de schuld niet toch bij de medewerker ligt. Spreker is dus eigenlijk niet heel enthousiast over het voorstel. Gelet op de brief vindt hij het ook jammer dat de eerdere SCO-brief niet geagendeerd is en ook niet de nota uit 2006, dan hadden partijen hier beter discussie over kunnen voeren.

De voorzitter zegt dat dit inderdaad had gekund. In maart hebben de centrales een brief gestuurd waarin de materie nog een keer onder de aandacht wordt gebracht. Daar was sprekers brief een antwoord op. Bij de SCO-brief zit de focusnota als bijlage. Spreker herkent wel wat de heer Westermeijer zegt dat de brief uit 2006 inmiddels al oud is, maar de kracht van die brief was de eenduidigheid en stelligheid ervan. Die brief gaf vertrouwen: dit is hoe het zit in vijf regels. Daar zou spreker eigenlijk niet aan willen komen, maar ziet ook dat partijen nu twintig jaar verder zijn en er inmiddels allerlei interpretatieslagen overheen zijn gegaan. Met het voorstel dat nu voorligt is geprobeerd om een deel van die stelligheid weer terug te pakken. Het dilemma daarbij was of echt iedere vorm van handelen in het uitzendgebied voor de rekening van Defensie moet komen, of dat dan het handelen van het individu te veel wordt uitgevlakt. De heer Van de Hoef vult aan dat er situaties denkbaar zijn waarbij het niet meer uitlegbaar is dat het voor de rekening van Defensie komt. Dan nog moet aan de hand van het proces-verbaal beoordeeld worden wat de situatie van de militair was. De vraag is dus of er niet bepaalde grenzen gesteld moet worden aan het beleid bij inzet in het buitenland. Het zal dan met name gaan om situaties in het recuperatiegebied waarbij scenario's denkbaar zijn waar sprake is van ernstige nalatigheid of grove schuld van de militair. Spreker denkt niet dat punt 2 in het voorstel per se zo veel onduidelijkheid schept, want iedereen kan wel bedenken wat hieronder kan worden verstaan.

De voorzitter vraagt aan de heer Van de Hoef wie dan gaat vaststellen of er sprake is van ernstige nalatigheid of grove schuld. De heer Van de Hoef zegt dat dat eigenlijk de minister is, maar uiteindelijk is het natuurlijk iemand die de richtlijnen van de minister moet uitvoeren. Nu doet ABP dat, maar straks ligt het weer terug bij Defensie. Als er onduidelijk of discussie over proces-verbaal is, gaat de casus uiteraard omhoog. Het belangrijkste is dat het zorgvuldig gebeurt.

De heer Ten Berg zegt dat dat 'de minister' in dit geval een containerbegrip kan zijn. Een commandant kan in het proces van ongeval opschrijven dat er sprake is van 'ernstige nalatigheid' en 'grote schuld'. Juist door dit soort woorden begint het dan een eigen leven te leiden en spreker blijft zich dan afvragen wie in deze gevallen gaat vaststellen dat er daadwerkelijk sprake is van ernstige nalatigheid en/of grove schuld.

De heer Schwab zegt dat in het proces-verbaal van ongeval de feiten moeten worden weergegeven en niet een duiding van de feiten. De commandant kan bijvoorbeeld zeggen welke opdracht de militair heeft gekregen en dat de militair hier geen gehoor aan heeft gegeven. Dan kan de minister nog steeds zeggen dat dit niet zo ernstig is dat er sprake is van ernstige nalatigheid of grove schuld. Ongelukken gebeuren en tijdens inzet in het buitenland is er sprake van bijzondere omstandigheden. De dingen die militairen daar doen zitten altijd onder een bepaalde pressie. Daarom staat in het voorstel: in het beginstel ieder incident.

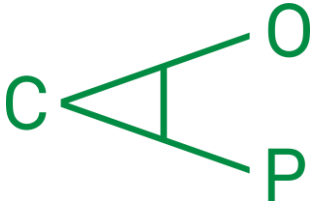
De voorzitter zegt dat het ongemak erin zit dat er aan de ene kant situaties denkbaar zijn waarbij het goed is dat er iets is opgenomen over ernstige nalatigheid of grove schuld, maar aan de andere kant begrijpt spreker dat de centrales er beducht voor zijn in wiens handen deze criteria vallen en zich afvragen of die criteria niet contrair zijn aan de brief, want de brief had juist de bedoeling om een geruststellend effect te geven.

De heer Van Deele zegt dat hij ver zou willen blijven van 'schuld', zeker als het gaat over recuperatie is dit heel moeilijk te beoordelen

De voorzitter schorst kort de vergadering.

Schorsing

De voorzitter heropent het overleg en zegt dat hij denkt dat het duidelijk is dat er met het voorstel een poging is gedaan om het regime duidelijker te krijgen, maar dat er wel aarzelingen zijn bij de uitzondering. Die uitzondering gaat over enkele gevallen en het zou jammer zijn als een verduidelijking van de hoofdstroom het slachtoffer is van de uitzonderingen die voor maar een paar gevallen gelden. Het makkelijkst zou zijn als

spreker zou zeggen dat punt 2 weg wordt gehaald, maar hij vindt wel degelijk dat in sommige situaties gezegd kan worden dat het bijna aan opzet grenzend is gebeurd. Spreker denkt dat het nu aan hem is om te kijken of de zorgen die de centrales hebben geuit over het introduceren van een nieuw criterium op een manier geborgd zouden kunnen worden. Hij wil dit mee terugnemen want hij verwacht dat de centrales niet kunnen instemmen met het voorstel dat er nu ligt en spreker is zelf niet zo ver om punt 2 in te slikken. Hij gaat kijken of hier op een andere manier een mouw aan te passen is en wellicht komt hij dan tot de slotsom dat duidelijkheid voor allen ten koste moet gaan aan het feit dat er wel degelijk uitzonderingen bestaan.

De heer Van Deelee zegt dat er gezocht moet worden in de mogelijkheden die de rechtspositie nu al biedt. Het moet gaan om het uitvoeren van de militaire opdracht en de causale relatie, daar zit ruimte in. Spreker vraagt of totdat er een nieuw standpunt is, 'vredesmissie' gewoon breed wordt uitgelegd en ook alles wat daaronder valt, dus dat partijen teruggaan naar de oude uitvoeringspraktijk. De voorzitter zegt dat de orde van de dag is wat ABP nu doet, totdat er een nieuw standpunt van deze tafel is. Partijen gaan nu niet dingen anders doen dan ze tot dusverre hebben gedaan. De heer Van Deelee zegt dat dat de vraag is. De staatsecretaris heeft in een brief in 2006 gezegd dat alles dat wat gebeurt tijdens een vredesmissie het uitoefenen van de militaire dienst is of daarmee vergelijkbare omstandigheden. Nu zitten partijen met een semantische discussie over de term 'vredesmissies' en ontstaat de situatie dat de lijsten 3a en 3b min of meer uitwisselbare lijsten zijn. Wat willen partijen nu dat het is? Spreker is wel op zoek naar duidelijkheid tot er een nieuw standpunt is ingenomen over wat een vredesmissie is. De voorzitter zegt dat hij die duidelijkheid niet geeft door middel van een toezegging in de WG AP. De heer Van Deelee zegt dat hij dit snapt, maar dan hoort hij het graag op een andere manier. De voorzitter zegt dat hij begrijpt dat er behoefte is om hier op korte termijn duidelijkheid over te hebben. De heer Van Deelee zegt dat een vraag ook is wat Defensie wil dat de bestendige uitvoeringspraktijk is voordat deze veranderd wordt. Is dat hetgeen wat sinds twee jaar door de staatssecretaris, voor deze het ABP, wordt ingenomen, of toch een bredere uitleg omdat dat de brief uit 2006 wel met een bepaalde reden is geschreven?

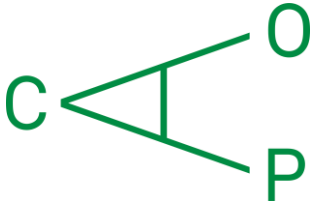
De voorzitter zegt dat hij zich niet bewust is van een beleidswijziging in de afgelopen twee jaar. ABP heeft een hele letterlijke interpretatie van de brief uit 2006 en op basis daarvan is bepaald dat er een nieuwe brief moet komen. Die brief hadden partijen vandaag wellicht rond kunnen hebben, maar omdat daar een 'tenzij' in staat die wellicht met de hoofdregel aan de haal gaat, zijn ze er nog niet uit en zal spreker het nog even mee terug nemen. Spreker gaat op dit moment niet iets wijzigen naar ABP toe.

De heer Van Deelee concludeert dat de voorzitter feitelijk zegt dat bij alles wat er nu gebeurt, per geval wordt getoetst. Spreker snapt wat de voorzitter zegt, maar er moet wel duidelijkheid worden gegeven aan de betrokken militairen. De voorzitter zegt dat hij wil benadrukken dat hij het ook belangrijk vindt dat die duidelijkheid snel wordt gegeven. Hij zal daarom kijken of aan het voorstel een draai kan worden gegeven die voor iedereen aanvaardbaar is en hier op korte termijn op terugkomen.

De heer Hop wil nog benoemen dat in de SCO-brief wordt gesteld dat het feit dat een ongeval plaatsvindt op een plaats waar de militair is uitgezonden om onder ongewone omstandigheden militaire taken uit te voeren, leidend zou moeten zijn. Daar wordt het dus breder getrokken dan alleen het begrip 'vredesmissie' dat ABP hanteert. Spreker wil ook meegeven dat in de nota van 2006 ook wordt gesproken over ernstige invaliditeit of zelfs het overlijden van militairen en dat zo'n PVO enkele jaren kan duren. Nabestaanden kunnen dan op een later moment worden geconfronteerd met een proces-verbaal als de militair later aan de gevolgen van een ongeval is overleden, en dan zou er dus gezegd kunnen worden dat er sprake is van grove schuld of ernstige nalatigheid. Gezien alle verschillende inzetvormen en omstandigheden die er nu zijn, wil CCOOP dat die onduidelijkheid wordt weggenomen.

De voorzitter zegt dat de standpunten duidelijk zijn. Hij neemt het mee terug en komt op korte termijn met een nieuw voorstel. Spreker sluit het agendapunt.

pm

Agendapunt 5: Interpretatie Besluit medezeggenschap Defensie (REO/26.0014)

De voorzitter vraagt wie hij het woord kan geven.

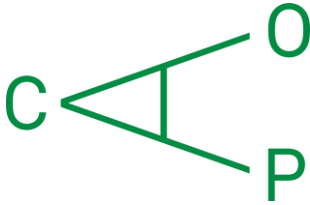
De heer Hop zegt dat tijdens de ioREO van 13 juni 2025 die in de brief genoemd wordt bij de behandeling van de actiepuntenlijst aandacht is besteed aan het bevoegdhedenregister en de relatie tussen personele bevoegdheden, het HDE-schap en de medezeggenschapsstructuur. Er hadden eigenlijk meer stukken geagendeerd moeten worden, want naar aanleiding van de bespreking in de ioREO is door DOSCO middels een brief (ioREODOSCO/25.0607) een schriftelijke reactie gegeven. Hierop is door de Samenwerkende Centrales van Overheidspersoneel Defensie (SCO-Def) gereageerd met een brief (ioREODOSCO/25.0662). Deze reactie is door DOSCO beantwoord met een brief (ioREODOSCO/25.0829), waarbij is aangegeven dat de eerder ingenomen lijn wordt gehandhaafd. Uit deze briefwisseling blijkt dat er een verschil van inzicht blijft bestaan over de interpretatie en toepassing van het Besluit Medezeggenschap Defensie, in het bijzonder waar het gaat om de relatie tussen feitelijke personele zeggenschap, het begrip diensteneid en de daaraan verbonden medezeggenschapsstructuur. Spreker vervolgt dat heel vaak te zien is dat de indeling, onder andere vanuit het Mandaatbesluit Bevoegdheden, dusdanig is ingeregeld dat er of MC's zijn op plekken waar ze niet horen of juist niet zijn waar ze wel horen.

De voorzitter vraagt of hij het goed begrijpt dat de vraag die dan voorligt dan is op welk niveau de medezeggenschap moet worden ingeregeld.

De heer Hop zegt dat een van de actiepunten nog open staat, dat ging over het TW BMD. De voorzitter zou nog met een overzicht komen. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat dit vanochtend is besproken als onderwerp van de actiepuntenlijst. Er komt nog een brief aan naar aanleiding van de afspraken die de vorige keer zijn gemaakt dat Defensie nog op een aantal onderwerpen terugkomt. Spreker vraagt aan de heer Hop of het onduidelijk is waar de medezeggenschap moet worden belegd, of dat het verschillend wordt belegd doordat iedereen het zelf doet. Is het een definitiediscussie of een uitvoeringsbepaling waaruit blijkt dat het op een andere manier wordt gedaan? Uit eerdere discussies had spreker het gevoel dat iedereen wel weet wat de HDE is en wanneer er een medezeggenschap moet worden ingericht, maar dat in de toepassing en praktijk blijkt dat dat anders is.

De heer Wissink zegt dat het met name gaat om het mandaat: welke bevoegdheden heeft in deze voorbeelden de zeggenschap? De HDE heeft normaalgesproken bevoegd gezag en de medezeggenschap volgt de zeggenschap, niet andersom. In sommige situaties blijkt het in de praktijk echter wel omgedraaid te zijn. Er is steeds vaker bij ondercommandanten, zoals regiocommandanten, te zien dat MC's als paddenstoelen uit de grond schieten, in plaats van dat een HDE in opdracht van de minister zorgt van een MC, afhankelijk van de grootte van de eenheid en het aantal zetels. Het gaat dus om de mandaatstelling van het bevoegd gezag ten opzichte van de relatie tussen personele bevoegdheden, het HDE-schap en de medezeggenschapsstructuur.

De voorzitter zegt dat de definitie in het BMD het aan de diensteneid koppelt, waarbij de diensteneid 'een zelfstandig onderdeel met een eigen taak' is, 'waarbij de medezeggenschap is verbonden aan het hoofd van die diensteneid'. Er wordt niet gerept over personele bevoegdheden of anderszins, maar het is voor te stellen dat als er uit wordt gegaan van het hoofd van de diensteneid, dat diegene ook het gezag heeft om die diensteneid te kunnen besturen. Volgens het BMD is het HDE-schap voldoende om een MC te hebben, daar worden verder geen eisen aan gesteld. Spreker begrijpt wel dat in het TW BMD dit ook is besproken. Daar ligt een tekstvoorstel voor het expliciet opnemen van een definitie van 'de HDE', namelijk 'de functionaris die aan het hoofd staat van een diensteneid, waarvoor een medezeggenschapscommissie is ingesteld, dan wel de functionaris die als zodanig is aangewezen in het instellingsbesluit van een tijdelijke reorganisatiemedezeggenschapscommissie.' Overigens wordt hier ook niet de link gelegd met personele bevoegdheden. Spreker begrijpt wel dat het vreemd is om met iemand te praten die geen bevoegdheden heeft.

Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat het niet zo is dat iedereen die personele bevoegdheden heeft, ook een medezeggenschap heeft. Anders zou iedere leidinggevende recht hebben op zijn eigen medezeggenschapscommissie. Dat zou vreemd zijn.

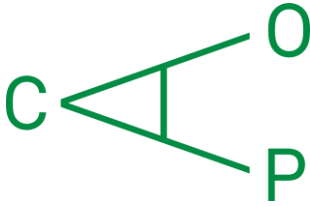
De heer Hop zegt dat hier toentertijd precies de discussie over ging. De commandanten van Paresto waren opgenomen in het besluit Toedeling Uitvoerende Personele Bevoegdheden, maar het bleek niet zo te zijn dat zij dan automatisch zeggenschap hebben en dat hier dan medezeggenschap op volgt. De discussie ging toen over het HDE-schap en dat het mandaat van P-bevoegdheden berust op twee verschillende juridische grondslagen; het hebben van P-bevoegdheden betekent niet automatisch dat iemand ook HDE is. Dat hangt af van waar diegene vandaan komt. De voorzitter vraagt wat het punt was bij DBBO Paresto, was de medezeggenschap daar te hoog of te laag belegd? De heer Hop zegt dat volgens het besluit Toedeling Personele Bevoegdheden verschillende commandanten bevoegdheden hebben, dus op dat niveau zouden ook MC's moeten worden ingericht en daarboven een soort GMC-structuur. De voorzitter concludeert dat CCOOP toen vond dat het lager moest worden belegd en dat het de personele bevoegdheden volgt. De heer Hop zegt dat partijen ook eerder een discussie over LTC hebben gehad, dat is het meest extreme voorbeeld want daar ging het om 5500 man en één MC en toen werd gezegd dat de MC goed is gevuld. Daaronder zitten allemaal commandanten maar die hebben totaal geen zeggenschap en dus ook geen medezeggenschap. Een andere discussie die vanuit het BMD gevoerd moet worden is waar partijen zeggenschap en medezeggenschap willen hebben. Er ontstaan langzaam twee extremen: defensieonderdelen die heel erg veel medezeggenschap hebben en onderdelen die het allemaal naar één punt brengen, zowel de zeggenschap als de medezeggenschap. Dat tweede is ook niet altijd de handigste keuze, want dan missen mensen de verbinding met de commandant en wie waar over gaat. Gezien het openstaande actiepunt zouden partijen deze discussie moeten voeren.

De voorzitter zegt dat dit zijn vraag ook was. In de brief staat dat blijkt dat er een verschil van inzicht bestaat over de interpretatie van het BMD, in het bijzonder waar het gaat om de relatie tussen feitelijke personele zeggenschap, het begrip diensteneid en de daaraan verbonden medezeggenschapsstructuur. Vervolgens staat er 'Middels deze brief verzoeken u dit onderwerp te agenderen voor de eerst volgende Werkgroep REO.' Het is geagendeerd en spreker is een beetje op zoek naar wat het verzoek aan hem is. Als hij nu bijvoorbeeld zou zeggen dat hij vindt dat bij DBBO of Paresto de medezeggenschap de uitoefening van de personele bevoegdheden volgt, maakt hij het landschap ook niet eenduidiger en overzichtelijker en komt er zeker geen einde aan de discussie. Aan de andere kant is iets naar het TW delegeren misschien te abstract voor de centrales. Spreker is dus op zoek naar wat de centrales vinden dat er met dit punt moet gebeuren.

De heer Westermeijer zegt dat toen partijen het over het TW BMD hadden, ze hebben afgesproken dat er een splitsing wordt gemaakt in harde en zachtere onderwerpen. In eerste instantie zou een standpunt bepaald worden over de hardere en meer beleidsmatige zaken. Er is inderdaad een hele diversiteit aan MC-structuren en niveaus waar overlegd wordt te zien en de vraag is hoe dit ingeregeld moet worden. Er moeten dus handvatten komen om te zorgen dat de MC's op de juiste niveaus zijn ingeregeld. Uiteindelijk gaat dat ook deze tafel aan, want partijen stemmen in met de MC-structuur zoals deze wordt voorgesteld. Om discussie met individuele defensieonderdelen te voorkomen zou het dus helpen als er richtsnoer is voor hoe er wordt omgegaan met de medezeggenschap als er bepaalde zeggenschap is in het P-domein. Het is niet de bedoeling dat HDE's elke keer terug moeten naar hun commandant om bevoegdheden op te halen.

De voorzitter zegt dat hij dan wil voorstellen dat bij het actiepunt over de rapportage TW BMD, op te nemen dat de brief nadrukkelijk aandacht besteedt aan de relatie HDE-schap en de uitoefening van personele bevoegdheden. Dit is niet iets dat spreker nu met een statement van zijn kant eenzijdig op kan lossen.

De heer Hop zegt dat in het BMD staat: 'Onze Minister stelt in het belang van het goed functioneren van de organisatie in al haar doelstellingen bij een diensteneid een medezeggenschapscommissie in'. Partijen

moeten kijken wat er dan precies wordt verstaan onder 'een diensteenheid', want dit wordt in verschillende delen van de organisatie heel verschillend geïnterpreteerd.

De voorzitter zegt dat dit duidelijk is. Hij gaat in zijn brief, waar hij overigens al mee bezig is, expliciet in op de connectie tussen HDE-schap en de uitoefening van personele bevoegdheden. De heer Ten Berg zegt dat dit prima is, maar daarbij moet de voorzitter wel aangeven dat hij een soort doorlichting doet van de zeggenschap. Dat is de kern van het probleem. Natuurlijk gaat het voor de centrales om de medezeggenschap, maar aan de zijde van Defensie is er een probleem doordat de zeggenschap op een heel hoog niveau is belegd. De voorzitter vraagt of de heer Ten Berg vindt dat de zeggenschap ten aanzien van DBBO op een te hoog of op een te laag niveau is belegd. De heer Ten Berg zegt dat hem lijkt dat het te hoog belegd is, gezien dat bijvoorbeeld alle roosters op één centraal niveau worden vastgesteld. Dat is de kern van het probleem, daardoor zijn er dus mensen die verantwoordelijkheden hebben in het kader van hun leidinggevende taken maar tegelijkertijd niet de instrumenten hebben om daar invulling aan te geven omdat ze deze zeggenschap niet hebben. In de praktijk zal dit ertoe leiden dat ze dit wel krijgen, maar dan hebben ze geen medezeggenschap waarmee ze dit kunnen afstemmen.

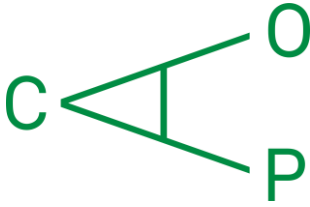
pm

De voorzitter zegt dat hij het begrijpt. Het actiepunt zal aangevuld worden met dat de brief specifiek ingaat op de relatie tussen HDE-schap, personele bevoegdheden en de bevoegdhedenstructuur. Die structuur is eigenlijk waar het begint, er kan niks zinnigs gezegd worden over het afgeleide als niet primair wordt gekeken naar waar het belegd is. Spreker sluit het agendapunt en wil eerst door naar agendapunt 7.

Agendapunt 7: Concept Klachtenregeling Defensie (AP/26.0135 + 4 bijlagen)

De voorzitter zegt dat op 11 maart de nieuwe Klachtenregeling is aangeboden. De bedoeling daarvan is om de huidige regeling te actualiseren en te verduidelijken. Voor dit agendapunt zijn de heer Spijk en mevrouw Oijen aangeschoven. Spreker geeft het woord aan de heer Spijk om de aangeboden stukken toe te lichten.

De heer Spijk zegt dat de regeling een aantal jaren sinds 2018 in gebruik is geweest. Toen is gebleken dat de structuur van de regeling niet helemaal eenduidig was en niet goed begrijpelijk voor de mensen die ermee om moesten gaan. Ook de terminologie moest iets beter gestroomlijnd worden zodat het in overeenstemming zou zijn met wat in de sector Rijk gebruikelijk is. Verder is in goed overleg met de centrale vertrouwenspersonen besloten om de processen en procedures met klachtadviesinstanties en Commissies Ongewenst Gedrag uit te schrijven. Zo kan iedereen meelesen welke stappen er gezet moeten worden voor een goede behandeling van een klacht. Spreker zou graag een paar cijfers noemen. Het aantal klachten is redelijk stabiel, het zijn er op jaarbasis tussen de 30 en de 40. Ongeveer 7-9 daarvan betreffen ongewenst gedrag en de overige zijn algemene klachten. De 30-40 klachten die spreker net noemde zijn klachten intern Defensie. Daarnaast komt het ook voor dat mensen van buiten Defensie klagen. Dat kan dan bijvoorbeeld gaan over dienstauto's die verkeerd geparkeerd zijn, geluidshinder etc. Spreker wil ook nog even stilstaan bij het verschil tussen klachten en meldingen. Er zijn klachten op de grond van de Klachtenregeling en die regeling hangt samen met hoofdstuk 9 van de Algemene Wet Bestuursrecht en daar speelt ook de Nationale Ombudsman een rol waar het gaat om het toezicht. Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid om te melden, bijvoorbeeld het melden van misstanden of integriteitsschendingen. Dit gebeurt niet op basis van de Klachtenregeling, hier is een aparte procedure voor waarin met name de Centrale Organisatie Integriteit Defensie een relevante rol speelt bij het onderzoeken van dat type meldingen. Er is een belangrijk raakvlak tussen klachten en meldingen waar het gaat om ongewenst gedrag. Iemand kan klagen over ongewenst gedrag, maar diegene kan zich ook melden bij een leidinggevende. Mensen hebben daar een keuze in en het is heel belangrijk dat ze daar goed in worden geadviseerd. Elk trein heeft zogezegd zijn eigen spoorboekje. Er wordt nu geprobeerd om dit te borgen door de adviseurs integriteit en de mensen rond het meldpunt goed te scholen, zodat de defensiemedewerkers goed worden geadviseerd. Spreker denkt dat met deze beter en meer gestructureerde en uitgeschreven stukken een bijdrage wordt geleverd aan een goede klachtbehandeling.

De voorzitter vraagt wat de verdere procedurele stappen zouden zijn als partijen er vandaag toe komen om dit punt af te doen. De heer Spijk zegt dat in het verleden, rond 2005, ervoor is gekozen om dit een MR te laten zijn, waarin de rechten en verplichtingen van de personeelsleden van Defensie zijn opgenomen. Dat is ook de reden dat partijen vandaag bij elkaar zitten om dit te bespreken. Als de centrales akkoord zijn, gaat het stuk naar de minister en dan wordt het ondertekend en gepubliceerd in de Staatscourant. Vervolgens wordt de huidige regeling ingetrokken en is de nieuwe regeling van kracht.

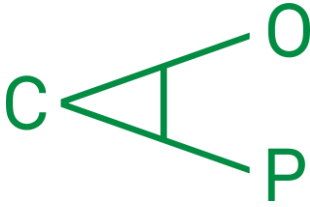
De heer De Freitas zegt dat een punt dat regelmatig weer terugkomt is dat het indienen van een klacht in principe gedaan moet worden bij de leidinggevende, maar als de leidinggevende betrokken is bij de situatie waar de klacht over gaat, is men terughoudend om het te melden. Ook bestaat er vaak wantrouwen of het wel correct wordt afgehandeld als de leidinggevende erbij betrokken is. De heer Spijk zegt dat dit een heel valide punt is. Defensie heeft bij CAOP een meldpunt ingericht en dat wordt bemenst door medewerkers van CAOP. Zij zijn dus volstrekt onafhankelijk. Ze maken een notitie van de klacht en dan wordt snel een verbinding gelegd met de adviseurs die spreker zojuist noemde. De adviseurs nemen de klager bij de hand om de processtappen verder uit te leggen. In dat proces moet inderdaad goed gekeken worden wat de positie van de leidinggevende hierin is. Er is ook ruimte voor de melder om te vragen of het niet hogerop afgehandeld moet worden om meer afstand te creëren.

De heer De Freitas vraagt hoe het werkt als men niet tevreden is met de wijze waarop een klacht wordt afgehandeld. De heer Spijk zegt dat hier een speciale procedure voor is. Als iemand het niet eens is met de wijze waarop een klacht is afgedaan, dan is de vervolgstap de Nationale ombudsman. De heer De Freitas vraagt of de klager hierin wordt ondersteund of dat dit een proces is dat diegene zelf moet gaan opstarten. De heer Spijk zegt dat de klager bij de afdoening schriftelijk wordt geïnformeerd over dat hij terecht kan bij de Nationale ombudsman en dat hij daar binnen een jaar een klacht kan indienen over de wijze waarop de klacht is afgehandeld. Dat komt niet heel vaak voor, maar een paar keer per jaar gebeurt het wel degelijk dat de Nationale ombudsman zich meldt bij de minister en vraagt om een inhoudelijke schriftelijke wisseling van stukken over hoe het gegaan is. Dan komt de Nationale ombudsman uiteindelijk ook met een oordeel daarover. Dit is een buitengewoon toegankelijke procedure.

De voorzitter merkt op dat het omgekeerde ook voorkomt, dat mensen eerst naar de ombudsman gaan en dat ze dan verteld wordt dat ze eerst bij Defensie moeten zijn. De heer Spijk zegt dat dit klopt, de ombudsman zal nooit zelf als eerste klachtbehandelaar optreden.

De heer Wissink vraagt wat de rol van de IGK hierin is. De heer Spijk zegt dat de IGK hier geen rol in speelt. Bij de totstandkoming van de regeling is uitgebreid gesproken met de IGK en hij heeft aangegeven dat hij een open deur heeft voor mensen met welk probleem dan ook, maar dat hij bij voorkeur niet ingebed is in de regeling en de formele procedure. Dit geeft de IGK meer speelruimte om te spreken met andere betrokkenen.

De heer Westermeijer merkt op dat de geagendeerde stukken zeer uitgebreid zijn en dat duidelijk de tijd is genomen om deze op te frissen. Spreker bedankt voor de toelichting en zegt dat zijn voorstel zou zijn om het zo snel mogelijk vast te stellen. Hij heeft wel nog een inhoudelijke vraag: kan de IGK wel gebruikmaken van de (geanonimiseerde) resultaten van de klachtencommissie? De heer Spijk zegt dat in de procedure niet een standaardinformatievoorziening richting de IGK zit, maar spreker vindt dit wel een punt dat even genoteerd moet worden. De rode draden van de klachtbehandelingen en van de meldingen worden samengevat in het Jaarverslag Integriteit Defensie, dat ook elk jaar aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. Het leren van de ervaringen blijft echter een belangrijk punt. Mevrouw Oijen vult aan dat de functie van de centrale klachten coördinator in de regeling is ondergebracht. De CKC houdt zich op wat voor soort klachten binnenkomen en wat de oordelen uiteindelijk zijn. Op deze manier kan er meer lering worden getrokken uit klachten. Bezien moet worden of deze informatie ook met de IGK gedeeld zou kunnen worden.

De heer Van Deelee wil zijn complimenten geven voor het vele werk dat is verzet. Een klein punt dat hem was opgevallen, is dat de verwijzing naar Artikel 7, 8 en 9 waarschijnlijk niet klopt. Spreker heeft ook nog een vraag: wie bepaalt of iets een melding of klacht is? De heer Spijk zegt dat de sticker die er uiteindelijk op komt wel bepalend is voor het proces dat daarna plaatsvindt. Daarom moet hier goed overleg over plaatsvinden. Een klacht is eigenlijk iedere uiting van ongenoegen, dus dat is een tamelijk ruim begrip. Behalve over ongewenst gedrag, waar een aparte procedure voor is, kunnen meldingen eigenlijk overal over gaan. Bij meldingen wordt het onderscheid gemaakt tussen meldingen van vermoedens van integriteitsschendingen en de meldingen van vermoedens van misstanden. De wetgeving rondom klokkenluiders is de afgelopen jaren fors aangescherpt, met name waar het gaat om privacybescherming en bescherming van de identiteit van de klokkenluider. Uiteindelijk is degene die zijn hand opsteekt om zijn ongenoegen te uiten, degene die kiest of het een melding of klacht wordt.

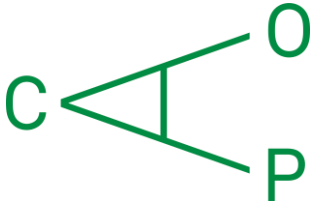
De heer Van Deelee vraagt of mensen gedurende het proces nog kunnen wisselen tussen een melding en een klacht als vastgesteld wordt dat dit beter zou zijn. De heer Spijk zegt dat dit zelden voorkomt, maar als iemand ontevreden is over de wijze waarop een melding uiteindelijk is afgewikkeld en bij nader inzien er toch een klacht van wil maken, dan kan dat.

De heer Hop zegt dat hij ook vindt dat de aangeboden stukken erg overzichtelijk zijn. Hij had alleen nog een vraag over de coördinator vertrouwenspersonen, die door een hoofd defensieonderdeel wordt aangesteld. Het is wel belangrijk dat er ook draagvlak is binnen dat defensieonderdeel over wie de betrokken functionaris is. Spreker vraagt zich af of de DMC moet instemmen bij de besluitvorming over welke functionaris betrokken wordt. De heer Spijk zegt dat de hoofden van de defensieonderdelen erg zorgvuldig proberen te zijn bij de keuze. Spreker weet niet of dit ook met de medezeggenschap wordt overlegd, maar het is zeker zo dat die CVP op een soort voetstuk wordt gezet zodat alle lagen van het defensiepersoneel daar rechtstreeks toegang toe hebben. Spreker is het met de heer Hop eens dat het belangrijk is dat er draagvlak is.

De heer Hop zegt dat bij punt 4 van Artikel 7 staat: 'Indien klager aan de leidinggevende, als bedoeld in artikel 3, eerste lid, kenbaar heeft gemaakt dat naar tevredenheid aan de mondelinge klacht tegemoet is gekomen, vervalt daarmee de verplichting tot het verder behandelen van die klacht. De leidinggevende bevestigt aan klager, bij voorkeur schriftelijk, dat de klacht niet verder wordt behandeld.' Spreker denkt echter dat het wellicht wenselijk is dat het altijd schriftelijk gebeurt. Hij is benieuwd waarom er staat 'bij voorkeur schriftelijk'. De heer Spijk zegt dat ervoor is gekozen om dit toch iets vormvrijer te houden. Het is de keuze van degene die zijn hand opsteekt. Er wordt regelmatig gekozen voor een mondelinge in plaats van een schriftelijke route omdat dit net even iets minder belastend is. Spreker kan zich echter wel iets voorstellen bij wat de heer Hop zegt. De heer Hop zegt dat er ook geen rapport van pagina's lang geschreven hoeft te worden, maar er kan minstens op papier worden gezet dat het naar tevredenheid is afgerond. De heer Spijk zegt dat hij denkt dat het ook prima is als het altijd een schriftelijke bevestiging zou zijn, dat heeft ook het voordeel dat ernaar terugverwezen kan worden mocht het naderhand nog een keer terugkomen.

De voorzitter stelt voor om dan op te schrijven 'De leidinggevende bevestigt aan de klager schriftelijk dat de klacht niet verder wordt behandeld, tenzij de klager daar geen prijs op stelt.' Spreker kan zich namelijk voorstellen dat de klager het in sommige situaties mondeling zou willen houden. De heer Spijk zegt dat dit akkoord is.

pm De voorzitter zegt dat hij de slotsom trekt dat partijen met dit stuk kunnen instemmen en dat deze ongewijzigd blijven op de herfrasering van punt 4 in Artikel 7 na. De verwijzing die de heer Van Deelee noemde zal ook nog even gecontroleerd worden. De heer Spijk zegt dat hij nog wil vermelden dat het afstemmingsprotocol

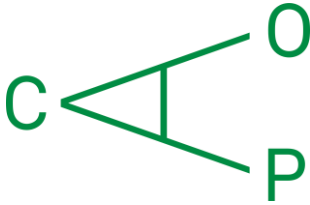
tussen het OM en Defensie inmiddels is afgerond. Er is overeenstemming bereikt en dit gaat gepubliceerd worden. Dan kan dit ook vermeld worden in dit stuk. Spreker bedankt de centrales voor de inbreng. De voorzitter bedankt de heer Spijk en mevrouw Oijen voor de ingebrachte stukken en de toelichting.

Agendapunt 6: Aanstellingsleeftijden militair personeel (AP/26.0155)

De voorzitter zegt dat hij op 30 maart een brief heeft gestuurd met een nieuw voorstel. Dat nieuwe voorstel is eigenlijk het vervolg op een eerder voorstel dat hij vorig jaar heeft gedaan. Toen hebben de centrales aangegeven dat ze in dit voorstel moeilijk te motiveren vonden dat de leeftijden per OPCO zo uiteenliepen. Spreker heeft er daarom opnieuw naar gekeken en geprobeerd om met een voorstel te komen dat in ieder geval iets meer eenduidigheid geeft. Hij heeft hier intern veel discussie over gevoerd, vooral omdat iedere groep natuurlijk zijn eigen afwegingen heeft en aan de andere kant de wens bestaat om het zo eenduidig mogelijk in te richten. Dit laatste zeker gezien het veelbesproken artikel 5a AMAR waarin de kaders vastgelegd zijn hoe om te gaan met leeftijdsgrenzen bij Defensie. Deze kaders gaan uit van een evenwichtige bestandsopbouw, voldoende loopbaanmogelijkheden en het kunnen voldoen aan operationele inzet. In het nieuwe voorstel bepaalt LOM min 12 jaar de hoofdrichting en zijn er een aantal kleine uitzondering. Dit gaat hand in hand met allerlei andere maatregelen die erop geënt zijn om de groei van Defensie zo goed mogelijk te faciliteren. Aan de andere kant realiseert spreker zich goed dat er vastgehouden moet worden aan bepaalde kaders en uitgangspunten. Het is zich ervan bewust dat daar een spanningsveld zit, daarom wil hij hier vandaag met elkaar van gedachten over wisselen. Hij zou in ieder geval graag horen wat de reacties zijn op de brief en welke zorgen de centrales daar mogelijk bij hebben.

De heer Ten Berg zegt dat het evident is dat de groei van Defensie met horten en stoten gaat, dat haalt spreker ook uit de brief. Spreker heeft het al eerder benoemd, maar uiteindelijk zal er een hele analyse moeten plaatsvinden over dit hele HR-beleid van Defensie. Spreker gelooft dat de centrales hier binnenkort over zullen worden bijgepraat, maar dit past daar natuurlijk in. De intentie is om meer ruimte te creëren om mensen op latere leeftijd een kans te bieden. CMHF staat hier op zich open in, maar de consequenties die samenhangen met deze verruiming van aanstellingsleeftijden gaat wel wat betekenen. Spreker denkt dan bijvoorbeeld aan het reservistendossier en de discussie over UGM. De aanstellingsleeftijden zijn op zichzelf voor CMHF niet per se een onderwerp van discussie, maar de consequenties van het besluit hierover zijn nog onvoldoende inzichtelijk. Dat is wel een uitdaging. Dat gezegd hebbende heeft CMHF eerder de ruimte geboden hiervoor en het is niet de intentie om daar nu op terug te komen.

De heer Westermeijer zegt dat er al is gesproken over het proces, dus dat zal hij niet herhalen. Spreker vindt wel dat partijen moeten gaan bewegen om de aanstellingsleeftijden te verruimen, maar het voorstel voor LOM min 12 voor bijna de gehele populatie is een beetje een onzalig voorstel. Het heeft iets weg van een soort verdienmodel voor potentiële kandidaten. Spreker vreest ook dat partijen tegen een probleem aanlopen dat direct onderscheid op basis van leeftijd niet is toegestaan. Indirect onderscheid kan wel gerechtvaardigd worden, maar voor een direct onderscheid moet de wet worden veranderd. Vandaar dat de voorzitter er volgens spreker nu voor kiest om het in een regeling te stoppen. In een eerdere discussie heeft ACOP zoiets ook al gezegd. Om toch consistent en consequent te zijn zou AC niet verder willen gaan dan een gedifferentieerd maximum van 45 jaar, mits voldaan wordt aan Artikel 12 AMAR. Dit is consequent met de Kaderwet militaire dienst, waarin staat dat zelfs in bijzondere omstandigheden niet verder wordt gegaan dan 45 jaar. In de nota van toelichting van de Kaderwet wordt deze 45 jaar ook gezien als een soort scheiding tussen de weerbare en de niet-weerbare samenleving. Dat was destijds de scheidslijn, die overigens in 2017 nog een keer is aangepast en dus vrij recent nog de revue is gepasseerd. Spreker denkt wel dat als de aanstellingsleeftijden worden verruimd, partijen heldere afspraken moeten maken om onrust en ontevredenheid bij het reguliere bestand van de militairen te voorkomen. Zij zijn van onderaf begonnen, in het gesloten P-systeem, en nu zouden er horizontaal mensen komen binnenvliegen. Het kan frustrerend zijn dat voor de zittende mensen stringente eisen worden gesteld, maar voor mensen die horizontaal instromen niet.

Dat geldt ook voor bezoldiging, het kan niet zo zijn dat iemand van buiten met minder relevante ervaring in een hogere trede binnenkomt dan een doorstromer. Met het verruimen van de aanstellingsleeftijden moeten zoveel mogelijk secundaire effecten worden gemitigeerd.

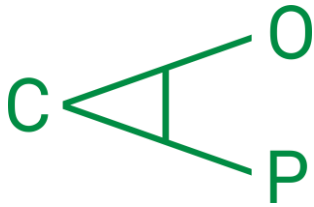
De voorzitter vraagt of AC kan instemmen met LOM min 12 als deze punten geborgd zijn. De heer Westermeijer zegt dat hij vooralsnog niet verder zou willen gaan dan 45 jaar.

De heer Van DeeLe zegt dat elke leeftijdsgrens eigenlijk arbitrair is, of het nou 45 is of LOM -12, het moet verklaard en uitgelegd kunnen worden. Wat voor ACOP relevant is, is dat de randvoorwaarden goed moeten staan en dat er serieus gekeurd moet worden.

De heer Hop zegt dat partijen al tot een uitkomst waren gekomen en dat er toen weer een nieuwe brief kwam met een nieuwe ondergrens die steeds maar verder wordt opgerekt. Spreker mist in de brief van de voorzitter het aanvullende beleid of maatregelen, juist die zijn nodig. De gevolgen zijn waarschijnlijk nog groter dan partijen hier met elkaar vermoeden. Zowel binnen Defensie als internationaal is er veelvuldig discussie over de leeftijden waarop men al dan niet op collectieve wijze wordt ingezet. Partijen hebben afspraken gemaakt over vaste aanstellingen van soldaten en korporaals en dat ze op een bepaald moment weer worden bevorderd. Zeker met alle aanvullende afspraken die zijn gemaakt, kan het nooit zo zijn dat er nu al soldaten worden aangenomen die minder dan 15 jaar voor de dan geldende UGM-leeftijd zitten. Partijen hebben immers afgesproken dat die mensen op dat moment bevorderd worden tot korporaal. Daarnaast zou de korporaal uiteindelijk 5 jaar voor het geldende functionele leeftijdsontslag in ieder geval het salaris van een onderofficier gaan ontvangen. Er zit dus ook een heel financieel aspect aan. Spreker noemt dan nog niet het aspect van dat men niet meer verplicht kan worden ingedeeld bij een operationele eenheid. Mocht er met de voorgestelde aanstellingsleeftijden worden gewerkt, vraagt spreker zich af waar Defensie die mensen straks allemaal gaat laten. CCOOP is dus niet echt enthousiast. Spreker heeft al aangegeven dat het stuk kort van tevoren is aangeboden en niet helemaal onderbouwd is. De UGM-discussie moet hier ook zeker bij betrokken worden want het kan niet zo zijn dat mensen 12 jaar worden aangenomen en na 5 jaar UGM krijgen. Zeker gelet op het financiële aspect en alle aanvullende afspraken die partijen gemaakt hebben, lijkt spreker dit ook niet echt een onderwerp dat elke paar maanden in de WG AP voorbij moet komen. Spreker begrijpt de haast en noodzaak, maar hier ligt een heel pakket van maatregelen onder waar in zijn geheel naar gekeken moet worden, inclusief waar mensen de laatste jaren dan heen gaan en inclusief het hele kostenplaatje. Spreker hoopt dat de voorzitter komt met een voorstel voor aanvullend beleid, want CCOOP ziet momenteel vooral tegenstrijdigheden.

De voorzitter vraagt waar de heer Hop dan aan denkt als hij het heeft over aanvullend beleid. Als de aanstellingsleeftijden omhoog gaan, welke waarborgen zoekt CCOOP dan? De heer Hop zegt dat los van de bestandsmatige opbouw, waarvan Defensie zich serieus moet afvragen of het wenselijk is om zulke grote leeftijdsverschillen tussen rangen te hebben, er ook gekeken moet worden naar wat dit doet met de operationele inzetbaarheid. Er moet veel breder naar gekeken worden dan alleen het verruimen van de aanstellingsleeftijden omdat er een personeelstekort is.

De voorzitter zegt dat even heeft geduurd voordat hij met een nieuwe brief kwam, maar naar zijn mening is hij destijds wel transparant geweest over geweest dat hij blij was met de nieuwe afspraken maar dat die voor hem niet ver genoeg gingen. De centrales noemen allemaal dat er wat zaken gewaarborgd moeten worden. Spreker vraagt aan mevrouw Haijer-Kemler of hier met de defensieonderdelen over gesproken is, bijvoorbeeld de weerslag op de operationele inzetbaarheid. Mevrouw Haijer-Kemler zegt dat hier uitgebreid over gediscussieerd is en zoals spreker de vorige keer heeft aangegeven zijn dit de maximale kaders waarbij op basis van vulling, doorstroommogelijkheden, ontwikkelperspectief en dat soort zaken gekeken wordt of het wenselijk is om een functie zo ver open te zetten. Er zal een afweging gemaakt moeten worden waar op welk moment aan welke knoppen moet worden gedraaid om er uiteindelijk voor te zorgen dat de organisatie gevuld

wordt. Partijen praten hier over de maximale mogelijkheden, maar er wordt absoluut gekeken binnen de operationele eenheden wat verstandig is voor welke functiegroepen. Verder wil spreker benoemen dat partijen in de vorige WG AP hebben besproken of deze nota voor zij-instroom is versus voor reguliere instroom. Voor zij-instroom is nu al de mogelijkheid om op basis van LOM min 12 mensen binnen te halen. Formeel gaat dit al over de initiële opleidingen. De discussies die zijn aangedragen over dat mensen horizontaal binnenkomen is hiermee dus afgedekt, want het gaat echt over aan de onderkant binnenkomen en van daaruit doorstromen. Dat betekent ook dat die soldaten hopelijk niet eindigen op het niveau waar ze op dat moment binnengekomen zijn. Defensie is zich zeker bewust van het risico dat de heer Hop heeft aangedragen, daar wordt ook uitgebreid over gesproken en gediscussieerd.

pm De voorzitter zegt dat hij het omwille van de tijd hierbij wil laten. Hij zal het onderwerp opnieuw agenderen, aan de hand van deze brief of misschien nog een extra stuk dat de discussie van vandaag reflecteert. Hij vindt het in ieder geval belangrijk om hier op korte termijn op terug te komen.

Agendapunt 7: Rondvraag en sluiting

Er zijn geen punten voor de rondvraag. De voorzitter sluit de vergadering om 14.42 uur.